

Klima og miljødepartementet,
Postboks 8013 Dep.,
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Deres ref:

Vår ref: 20/

Bergen, 24.03.2020

Arkivnr.

Løpenr:

Presisering av Havforskningsinstituttets anbefaling av avgrensning av iskantsonen.

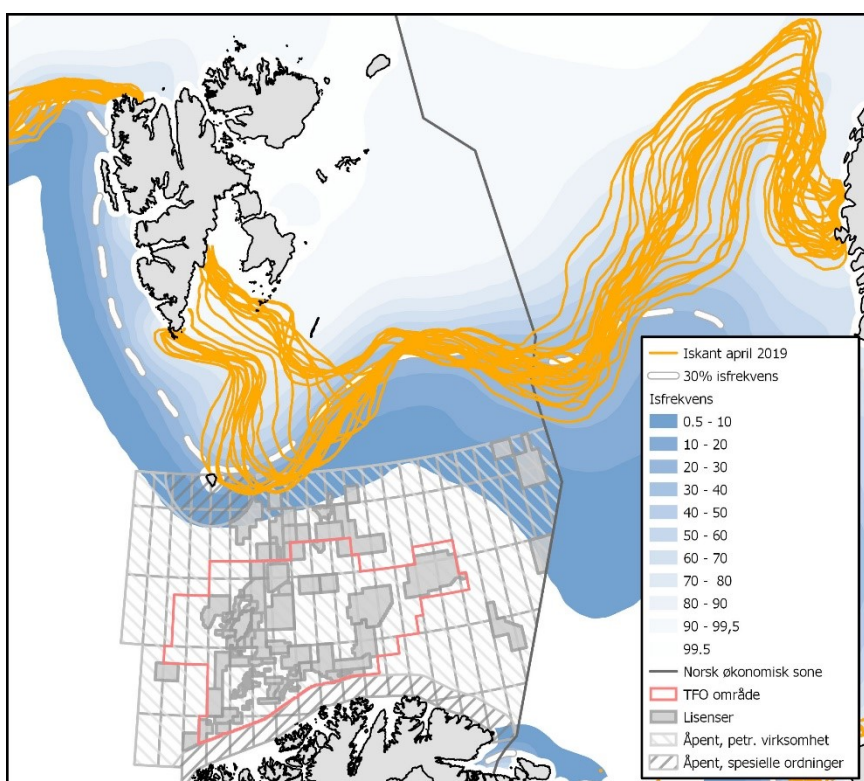
I forbindelse med «Innspill til forvaltningsplanarbeidet – 19/1751» undertegnet av Professor Tor Eldevik og Professor Are Olsen ved Geofysisk Institutt, UiB, og Bjerknessenteret (BCCR) til KLD, presiserer Havforskningsinstituttet (HI), som en av 4 partnere i BCCR, at vi fastholder vår tidligere anbefaling om 0,5 % isfrekvens – altså at grensen for iskantsonen bør gå der den faktisk forekommer når den er på sitt aller sørligste.

Eldevik og Olsen sitt innspill er for øvrig i tråd med HI's anbefaling om en langt mer restriktiv definisjon av iskanten enn dagens 30 % isfrekvens dersom den skal favne om det produktive og biologisk mangfoldige økosystemet som den dynamiske iskanten kjennetegnes ved¹. Bakgrunnen for HI's anbefaling er at iskantsonen i Barentshavet ikke bare er et fysisk fenomen men også et økologisk viktig område^{1,2}. Iskantsonen kjennetegnes ved høy primærproduksjon og høyt biologisk mangfold med ringvirkninger for hele Barentshavet. Produksjonen representerer viktig føde for lodde og andre arter av fisk, sjøfugl og sjøpattedyr. Om vinteren sammenfaller iskantsonen med overvintringsområdet for lodde og polarlomvi som beiter på ung lodde.

Iskanten er den til enhver tid sørlige avgrensning av iskantsonen, og kan variere med opptil flere km forflytning fra en dag til den neste. Avgrensningen av iskantsonen som et særlig verdifullt og sårbart område må derfor ta hensyn til iskantens dynamiske natur. De siste fem årene har Barentshavet blitt kjøligere og dette har ført til at iskanten har trukket seg sørover³⁻⁵. Iskanten varierer også med vær og vind, og ser vi på 2019 var den virkelige iskanten i noen områder betydelig lengre sør en gjeldende avgrensning på 30 % isfrekvens, og også sør for 10 % isfrekvens (se vedlagte figur). Dette er spesielt i vestlige deler av Barentshavet hvor det alt er tildelte letelisenser for petroleum.

De naturlige variasjoner fra år til år er vanligvis mye større enn de menneskeskapte endringene som skjer i samme tidsrom. Gitt at forvaltningsplanene i utgangspunktet oppdateres/revideres henholdsvis hvert 4 år/12 år, ser Havforskningsinstituttet det som mer hensiktsmessig å vektlegge observert naturlig klimavariabilitet enn klimautvikling i et fremtidsperspektiv som kunnskapsstøtte til forvaltning. Skal et fremtidsperspektiv inkluderes som anbefalt av Eldevik og Olsen vil det hefte ved betydelig mer usikkerhet knyttet til slike klimaframskrivninger enn det som er tilfelle for de historiske observasjoner som ellers er lagt til grunn for omtaler av iskanten.

Å tallfeste en identifiserbar og håndterbar sannsynlighet for at forvaltningsplanens iskant kan overskrides, slik Eldevik og Olsen viser til, er et nytt og interessant tilskudd til debatten. Det er i midlertidig risiko som er viktig for iskantsonen, og dette er kombinasjonen av (mulige) konsekvenser og sannsynligheter. Menneskelige aktiviteter nær iskantsonen som kan gi negativ påvirkning på miljø eller dyreliv er heftet med usikkerhet. Som det presiseres i Faglig Forum's grunnlag for revisjon av forvaltningsplan for Barentshavet er det for eksempel få faktiske analyser om drift av oljesøl inn mot is og i tillegg lite erfaringer med oljesøl i is, så usikkerheten rundt dette er stor og vanskeliggjør risikovurderinger⁶. Siden konsekvensene er heftet med betydelig usikkerhet, men muligens store for økosystemet i Barentshavet knyttet til is, bør sannsynligheten for overskridelse være lav. For å sikre en helhetlig og bærekraftig forvaltning av iskantsonen og dyrelivet som er helt avhengig av dette sårbare og høyproduktive området, har HI derfor anbefalt å avgrense iskantsonen til maksimal sørlig utbredelse observert i perioden 1988-2017, det vil si der man finner 0,5 % isfrekvens slik som definert i Faglig forum for norske havområder (2019).

De oransje linjene i figuren over viser hvor iskanten (15 % iskonsentrasjon) lå alle dagene i april 2019 (kilde: NSIDC). De blå og hvite linjene viser isfrekvens (1988-2017) for april (kilde: Norsk Polarinstitutt), mens de grå og røde linjene og feltene viser petroleumsområder og lisenser (kilde: Norsk Petroleum). Forskjellen er stor fra dag til dag – og på en måned har iskanten beveget seg opptil 250 km. Øst av Bjørnøya lå iskanten endel dager i april 2019 rundt 50 km sør for 30 prosent isfrekvens, og helt øst i forvaltningsområdet lå iskanten inntil 90 km sør for 30 prosent isfrekvens. Øst for Bjørnøya lå iskanten flere dager også sør for 10 % isfrekvens.

Litteratur

¹ https://tema.miljodirektoratet.no/Global/M1350_Rev_Scr2_.pdf

² <https://tema.miljodirektoratet.no/Documents/Havforum/Rapporter/Barentshavet%20og%20Lofoten/iskantsonen-rapport300617.pdf>

³ <https://www.hi.no/hi/nyheter/2020/januar/barentshavet-har-blitt-kjoligere-det-flytter-iskantsonen-lengre-sor>

⁴ <https://www.hi.no/hi/temasider/hav-og-kyst/klimaet-i-havet/klimastatus/barentshavet>

⁵ <https://www.smp.no/100Sport/meninger/2020/02/19/%C2%ABDerfor-b%C3%B8r-du-interessere-deg-for-iskantsonen%C2%BB-21122758.ece>

⁶ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2019/juni-2019/risiko-for-og-beredskap-mot-akutt-forurensning--endringer-og-utviklingstrekk/>

Vennlig hilsen

Geir Lasse Taranger
Forskningsdirektør

Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen

Frode Vikebø
Programleder